

Preu
de subscripció:
4'50 ptes. l'any
Un número:
20 cts.

Torroella de Montgrí, 8 Maig 1921

Redacció i
Administració:
**Atenen
Montgrí**

LA MANCOMUNITAT EMPORDANESA : :

Els municipis de l'Alt Empordà han tingut una lluminosa iniciativa.

La creació d'una Mancomunitat de municipis empordanesos ve a engendrar la més perfecta organització de govern a que pot aspirar un poble.

Manca completar l'assaig fent que les poblacions del Baix Empordà entrin a la germandat per a no establir una separació ben perillosa en el pervindre.

Un alt sentit constructiu ha presidit el naixement d'aquesta feconda realitat, el sentit intern d'un poble escollit, el sentit que ve dictat per la misteriosa veu de la terra.

El govern de la comarca en tot ço que no exigeix una intromisió forastera és la fita ideal a que s'encaminarà la Humanitat.

Aquest sentit comarcal que pot devenir nociu quan el sentit nacional es feble o quan un poble necessita tutela esdevé altament profitós per a assolir el màxim perfeccionament quan els lligams de la nacionalitat son sobradament fermes.

La comarca és la realitat geogràfica més natural i assequible al sentiment. Facilment hom la pot conèixer i per consegüent estimar-la; ella és l'escenari de nostra vida i en ella s'han desenrotllat nostres més cars afectes.

Aquest amor que fatalment hem de sentir per l'encontrada és un impuls sobirà pel poble i pels seus directors que voldran avalorar-la i perfeccionar-la. I quan aquesta comarca es tan bella tan glòriosament documentada com l'Empordà el calor comarcal té una suprema energia.

Adelantem-se als que puguin motejar-nos de regressius quan ells son els que volen estacionar-se en una etapa del progrés. Nostra amor a la comarca no va contra cap concentració per general que sia, no combat sino que beneficia els afanys d'universalitat que senten els esperits progressius.

La comarca es la cèlula, i aixís com la vigor d'aquesta beneficia a tot l'organisme aixís la bona administració dels cantons federació que nosaltres voldriem ben estesa.

Mentres demanem a les gents cultes del Baix Empordà i als organismes directors que recullen l'iniciativa, deturem la ploma per a parlar en altre número de les grans coses que's podrien esperar de la Mancomunitat de l'Empordà.

■ ■ ■ ■ ■

RAONAMENTS SOBRE L' ESPERANTO : : :

La gran Guerra ha passat. Però l'Esperanto concrecionava ia una idea de progrés, i no ha pogut morir ofegat per l'immensa torrentada de sang que ha negat la terra. Per tot arreu lleigeixo que va desvetllant-se la propaganda esperantista. La Federació Catalana Esperantista prepara per a l'octubre a Girona un congrés, que constituirà una fita vistenta en el camp de la cultura catalana; els amics de Girona i de Palafrugell me parlen de llur activa propaganda eficaç en pró de la noble Idea; en nostra vila, si els grans estan abandonats de la mà de Déu per tota devoció literària o científica, els nois i noies de les escoles em pregunten que els hi ensenyi l'Esperanto, i si Déu em dóna salut i vida, crec que al Congrés de

Girona podré portar-hi nodrida representació de nostra vila encara prehistòrica.

Es hora de que, a falta d'altres, inculqui jo desde la premsa comarcal l'amor a l'idioma del Dr. Zamenhof i li retí públic homenatge. Comencem amb metafísiques.

* * *

Els homes *pràctics* ens miraven amb un deix d'ironia als propugnadors de la noble Idea. Erem, per ells, uns fracassats com els partidaris del Volapük. Però jo els dic: Ni el Volapük fracassà enterament. El Volapük preparà el terreny per a la llengua internacional *popular*, no ja *pels savis*, com la projectada pels homes de talent com Leibnitz, Descartes, Bacon, etc.

L'Esperanto no pot fracassar. Que el món modern, devingut una immensa nació; mercès als aeroplans, vapors, ferrocarrils, telègraf, etc. necessita una llengua fàcil i adaptable a les necessitats del progrés, per a servir de vehicle en aquesta Torre de Babel de milions d'homes, que tenen tants interessos comuns i aspiracions juntades, seria una puerilitat demostrar-ho.

Les dificultats que s'oposaven a l'adopció d'una llengua universal, són vençudes. L'Esperanto es facilíssim, llengua amb poques regles i aquestes sense excepcions; llengua edificada sobre els idiomes vivents mundials quina ossamenta i sang s'és apropiada, lluny de l'arbitrarietat del Volapük i de les llengües teòriques dels mentars savis; armonios i flexible, tradueix amb precisió les obres literàries i científiques, i porta tots els colors i matisos per a la conversa familiar, per als afers de l'industria i el comerç, per els sports i la vida ordinària.

El moment és propici. El poble amb l'ajuda dels governs o sense ella, va adoptant arreu l'idioma universal Esperanto, i són popularíssims a l'estranger i a casa nostra els cursos i societats d'Esperanto.

* * *

La revolució russa pot fracassar, per més que sembli un colp mortal a la burgesia. Un César, monumentàniament pot imposar-se. La Democràcia universal no pot for-

nar enrera: té d'avençar com a filla del progrés. Es en el fons—encare que desfigura—sovint amb ropatges sagnats de l'odi—llevor viva de l'Evangeli.

Jo estic enamorat de l'Esperanto, perquè estimo el Poble. El triomf de l'Esperanto, serà el triomf del Poble. I en definitiva té de triomfar el Poble: el meu poble—ma Pàtria—amb sa llengua particular i el poble universal—la Democràcia—amb son adequat idioma l'Esperanto. Amb tota justesa ha nomenat l'Esperanto, el llatí de les democràcies.

F. VIVER, P.

■ ■ ■ ■ ■

D' ESPECTACLES

Amb «Cobardias» de Linares Rivas, debutà, el dissabte 23 d'abril, al teatre Jou, la companyia Barbosa-Gay.

Aquesta obra, com casi totes les del pulcre comediògraf castellà, enclou un fons de alta moralitat. Si els bons per *cobardia* no fossin indulgents amb els pillos, aquets no existirian. Aixó es lo que's demostra. Es un drama mes literari que artistic. Mes que la trama d'ell, ens subjugan les paraules filosòfiques que l'autor posa en boca de *Figuero*. Un no's cansaria mai d'escoltar-ho, sobre tot siguent interpretat pel Sr. Barbosa que'n feu una creació. Molt be estigueren les senyores Gay, Vellespir i Perelló, complint son comés els senyors Marçet i Tubau.

Com a final posaren «Amor Vigila» del jove escriptor J. Poch Aregall acertadament interpretat per les senyores esmentades i els senyors Barbosa i Blanes.

La companyia ens prometé que passades les Fires de Figueres, tornarien, xó que desitgem, per a treurens l'ensopiment, en els dies de festa.

Per avui s'anuncia un concert al Teatre Jou, per l'Orfeó Popular Banyolí sots la direcció del mestre Saderra.

En parlarém al número pròxim.

BOIRA.

■ ■ ■ ■ ■

LA VISITA DE L'ORFEÓ POPULAR BANYOLÍ

L'alcalde de Banyoles ha oficiat al nostre batlle l'arribada de l'Orfeó Popular, el qual abans del concert executarà una peça a la Plaça pública, com a salutació a la vila i en honor de nostre Ajuntament.

L'alcalde D. Ramón Mascort farà ofrena a l'Orfeó d'una artística corbata.

Creiem que la nostra vila acudirà en massa per a rebre degudament als bons aimants de l'art que més renom ve donant a la nostra terra.

En dit concert que donarà avui l'« Orfeó Banyolí » al Teatre Jou, executarà el següent

PROGRAMA

PRIMERA PART

Recull de cants catalans per l'aplaudir i notable sextet «Els Juncans» compost dels Srs. J. Juncà, piano; Ll. Castañer, violoncel; M. Juncà, contra-baix; J. Juncà, J. Sadera i S. Garcia, violins.

El Cant de la Senyera, Millet. *La Fildora* (per la secció de nens i nenes amb acompanyament del sextet). *Comte l'Arnau*, Mas Sarracant. *La Mort de l'Escolà*, Nicolau. *Dolç estimat*, (per la senyoreta Angela Mata). *Sant Josep i Sant Joan*, Pèrez Moya. *La Cançó Nostra*, (sardana), Morera.

SEGONA PART

La Dogaresa, (pel sextet). *El Rossinyol*, Mas Sarracant. *Sota de l'Olm*, Morera. *Marineta*, (per la senyoreta Pepeta Frigola). *Remordiment*, Morera. *La Flor de la Immortalitat*, (pel bariton M. Pi). *Cançó de nois*, Grieg. *La Sardana de les Monges*, Morera.

Lletra d'una de les cançons que interpretarà avui l'« Orfeó Banyolí »:

LA MORT DE L' ESCOLÀ

A Montserrat tot plora,
tot plora d'ahí ençà,
que allí a l'Escolania
s'ès mort un escolà.

L'Escolania, oh Verget,
n'ès vostre colomà.
A aquell que ahí us cantava
quí avui no'l plorarà?
Dins una blanca caixa
mirau que hermós està?
N'apar un lli d'aigua
que acaben de trencà,
Te'l violí a l'esquerra,
que solia tocà,
lo violí a l'esquerra,
l'arquet a l'altra mà.
Sos companys de celda
lo duen a enterrà.
Lo cant de les absoltes
lo vénen d'assajar,
Lo primer vers que canten
del Cel sembla vessar,
com un present que'ls àngels
envien al germà.
Al segon vers que cantan
se posen a plorar.
Oh Verge de clemència,
volgueu-lo perdonar!
Oh dolça Verge pia,
al Cel deixeu-lo entrar
a aquell que ací en la terra
sempre vos va adorar!
Los monjos també ploren,
sols canta un ermità.....
sentint cantar los àngels
i amb ells lo nou germà,
auell que obre les ales
i cap al Cel se'n va.
Mentres ell canta pels aires
son violí tocà
i dins lo Cel entrà.

J. VERDAGUER, PVRE.

EL SPORT

Reparació, Venda, i lloguer de
Bicicletes

P. BATLLE MÁS

Accessoris de totes classes

Porta Nova, 20 : - TORROELLA DE MONTGRÍ

CRÒNICA DEL MUNICIPI

Mantes vegades hem fet resaltar la situació privilegiada de la nostra vila, la qual amb uns pocs anys de bona administració, sota el règimen d'uns homes conscients i plens d'amor a la terra nostrada, fora Torroella una de les poblacions més xamoses de Catalunya.

Per aixó fer, caldria empró cuidar tant la part material o econòmica com la part espiritual: *no tant sols de pa viu l'home* i qui diu homes vol dir pobles ja que aquets es deriven, es mouen i engrandeixen per mitjà de l'agrupament i l'activitat d'aquells.

Certament es fa ja quelcom en aquest sentit. Ben aviat ne veurem una prova claríssima que diu molt en be de l'actual Ajuntament. Ens referim al fet imminent de donar el nom de don Primitiu Artigas a una de les vies més cèntriques de la vila el carrer d'Orient ont rau la casa que va neixer el malaguanyat i il·lustre torroellenc.

La iniciativa no es d'ara, anteriors Ajuntaments havien pres aquest acord però s'havia anat ajornant indefinitivament i aixó no podia tolerar-se, majorment quant altres pobles, com es Cassà de la Selva, ja de temps havien rendit aquest tribut a don Primitiu Artigas pels estudis fondíssims que havia fet sobre les plantacions sureres.

Era una vergonya que la nostra vila no palesés el seu agraiment i l'orgull que sentia d'haver tingut un fill que arribà al lloc enlairat de l'inspector general de primera classe del cos d'Ingenyers d'Espanya. Era una vergonya i un gros pecat d'ingratitud, no homenatjar a l'home el qual es deu la repoblació de les Dunes, que tants milers de pessetes costa a l'Estat el contenir i hermojar l'immensa muntanya de sorra que avui es l'admiració de tothom.

Torroella doncs tenia aquest deure que complir si no volia semblar extranya amb els seus ensemes, que desagraïda. Dintre poc va a reivindicar-se davant d'un nom, però en te d'altres, també de fills que's meixen aquesta distinció, cal liquidar-los tots aquets deutes.

Aixis veurem com se forma ràpidament la Torroella gran i culte i sobre tot com se aprecia el sacrifici d'aquells seus fills que han sabut donar-li tants dies de gloria.

CATALÁ.

NOTICIES

El temps.—Ha continuat el temps amb les seves inconstàncies, amb variació de pluiges, tramontanades i intervals de bonança.

Tan mateix ja fora hora de que la primavera imposés les seves prerrogatives.

Defunció.—Víctima d'una malaltia rapidíssima morí dies passats la nena Consol Borrat, filla d'En Esteva Borrat.

La pèrdua ha deixat en el més amarg desconsol als pares, als quals transmetem l'expressió de nostre condol.

Malaltes.—Com si no fos sobrava la pena que invadia a la família Batlle amb motiu de la pèrdua de que donem compte en altre lloc, una traïdora malaltia reté al lilit en greu estat a la esposa de nostre company Francesc. Sembla no obstant que s'ha iniciat una millora la qual desitjem sia ràpida i definitiva.

—També es troba graument malalta la esposa de nostre distingit amic En Miquel Payet, conceller de l'Ajuntament i distingit consoci nostre.

Desitjem que en la llar dels dos bons amics torni la salut i la ventura.

Desgracia.—Nostre volgutíssim company En Martí Vert, tingué la desgracia de escapsar-se tres dies de la ma esquerra treballant amb una màquina que acabava de instal·lar en els seus tallers.

Sentim de tot cor la desgracia, empró ens felicitem de que la cura se realitzi ràpidament.

Dentista.—Cada dilluns el dentista de Sant Feliu Sr. Tell visita Torroella per a servir més cómodament a sa numerosa clientela.

Posa a l'Hotel d'Espanya.

Defunció.—Víctima de crudel malaltia, morí dies passats nostre bon amic En Carles Batlle (a. c. s.), germà de nostre volgut company de junta En Francesc Batlle, al qual com a son germà loan i demás família trasmetem nostre pesam.

La manifestació de dol de l'acte de l'en-

terrament posà de manifest les simpaties del finat i dels seus.

Comissió.—Ha passat dos dies a Torroella, enviada per l'Estat espanyol, la comissió de Remonta, a fi de comprar cavalls fills de sementals de la parada militar que fa alguns anys tenim en nostra vila i que tants bons profits ve donant.

Adquisició.—L'Ajuntament ha adquirit els aparells necessaris per a l'anàlisi de la llet.

Es aquesta una millora molt necessaria, que a totes les poblacions d'importància han implantat per evitar els abusos que puguin cometre els comerciants poc escrupulosos.

Obsequi.—Dies passats celebràren la despedida del fadrinatge d'En Josep Matas Pasqual un grop d' amics de l' Ateneu. Aquesta consistí amb un àpat amical que se celebrà en nostre barri marítim de l'Estarlit.

Estada.—Ha passat alguns dies entre nosaltres la Sra. Engracia Colls, esposa de nostre bon amic i subscriptor En Josep Ramió resident de fa molts anys a Barcelona.

De la festa d'homenatge a don Lluís Puig de la Bellacasa.—Se celebrà en el dia anunciat la festa d'homenatge a D. Lluís Puig de la Bellacasa.

Una gernació immensa amb elements de

trobadà, y que en aquella la haurian recondida y amagada alguns devots de dita Santa Catherina, en lo temps que los Moros se apoderaren de Espanya, y per consegüent de dita vila y Montanya, y no es fora de rahó perque en Cathalunya se han trobat moltes imatges escondidas per las montanyas las quals se han descubert y trobat miraculosament, y per llur medi se obran y fa nostre senyor Deu molts miracles, y maravellas, y son llurs casas frequentadas per los christians, com ho es nostre Santa Catherina; y crech jo molt com tinch dit que los dits tres hermitans que hisquieren de la Montanya de Montserrat per cercar lloch solitari y apte per poder fer llur habitació, y viurer vida heremitica, y no aventne trobat altre mes apte, es molt cert, que inspirats de dita Santa Catherina vingueren en aquest lloch, y comensaren á fabricar dita

Capella y hermita á invocació de Santa Catherina per tenir la dita Santa sa Imatge escondida, cerca de ahont fabricaren; y que después, ara sie que lo Senyor ho manifestás als dits hermitans, ó ayxibé, á, algun devot, ab senyals ó altrament, trobaren allí dita Imatge, y la posaren en dita Capella y hermita, ahont nostre senyor Deu per intercessió de dita Santa fa tantas maravellas, com se veu clarament, y veurán los curiosos ab lo Llibre segon dels miracles, que ab la ajuda del Altíssim, y Poderosíssim senyor nostre, ja tinch comensat, y penso acabar, quan sie fora del primer que es lo present. Tot lo dalí dit es tradició antiga.

tot el districte acudí a rebre a l'homenatjat. Se formà una imponent manifestació la qual se dirigí al Teatre Coll, plè aquest de gom a gom.

Pronunciàren eloqüents parlaments els Srs. Dalmau, Ganiguer, Juanola, de Quintana (D. Albert) i D. Lluís Puig de la Bellacasa.

Actuaren de president i secretari respectivament nostres amics E. Bataller i Josep Castells, els quals pronunciaren sengles parlaments.

Tots els oradors foren aplaudits amb gran entusiasme.

En sortir se celebrà el banquet al saló Jou, esplèndidament ornat. Fou servit amb impecable organització per D. J. Adroher.

Al final se pronunciaren eloqüents brindis

per D. August Mercader, D. Pompeu de Quintana, D. Agustí Riera i D. Lluís Puig de la Bellacasa.

Xardoroses ovacions contestàren als brindis dels oradors.

Els comensals eren més de doscents i a darrera hora s'omplenà la sala de públic.

A la nit se ballaren sardanes.

La festa resultà d'un gran èxit.

Pels pastors.— Degut a gestions de l'Ajuntament s'ha obtingut que s'inclogués a l'aprofitament forestal el permís per a que puguin pasturar a la muntanya Gran doscentes cabres.

Aquest permís era ben necessari per als cabres de la vila.

CAPÍTOL XI

Ahont se veurán las gracias y privilegis donats y concedits en dita Casa y hermita, hermitans, Procuradors y gobernadors de aquella per Summos Pontifices, Cardenals, Emperadors, Reis y altres Personas devotas.

Sie la primera com ja havem dir y vist ab lo capitol vuyt, y havem dir ab lo capitol quint, de que lo Rey de Aragó, senyor de dita vila y terme, y per consegüent de tota la Montanya de Montgrí illuminat de dita Santa Catherina á petició dels dits hermitans, y al que Jo crech també de la vniversitat de dita Vila, dona una partida de montanya als dits tres hermitans Fra Barthomeu Cabotas, Fra Pere Trascó y Fra Berenguer Desguells, y segons los tres dits hermitats diuen ab lo acte de concordia feren ab la vniversitat fonch antes de comensar á fabricar

qui ha fet aquella, may he pogut trobár com era estat, sols diré: Que he entés á dir als passats (los quals deyan haberho entes á dir á sos antecessors, y que era tradició pública, y se era sempre dit) que la dita lmatge se era trobada dins de vna cova hi ha en la dita Montanya, y cerca dita capella, sobre la qual cova hi ha vn oratori, ó capelleta, y la cova es sota de aquella, en la qual jo so entrat moltes i diferents vegades; (1) en qual cova fonch

(1) Lo dia 17 de Octubre de 1876 jo Joaquín Ferrer y Vidal, he estat en la hermita y he volgut examinar la cova de que parla Sábata en est Capítol. Sota del oratori ó Capelleta que ell diu, no pot entrarshi, perquè sols hi ha un finestró de un dos palms ó dos y mitg en cuadro, guarnit de pedra picada y clòs ab una creuera de ferro: pero per allí he introduit una caña ab un cap de cirí encés y vist que está molt embarrassat de pedras que sens dubte las hi han anat tirant, y axó priva formar concepte de la cova. ¿Quant millor hauria estat, y seria encara, tancar ab paret aquell recinto, ab porta per entrahi, sobre la qual hi hagués una inscripció, que transmetés la tradició, y que aixís se pogués entrar á visitar la cova? Sábata diu que ell havia entrat moltes vegades en la Cova, de lo qual se segueix que llavors no estava closa com ara; y no se compren perquè la clogueren, perquè no feren constar la tradició per medi de una lápida, donant lloch al olvit, y á una idea que desde llavors ensá corregué en boca del públich

AVECURA

l'únic preparat eficaç contra el
CÓLERA, PIGOTA, PERIDA
 i demés aus de corral

GALLINES

i demés aus de corral

Engreixa i les fa més ponedores

PREPARAT PER M. PRESAS, PALAFRUGELL (GIRONA)

Venda a Torroella: SALVADOR MATAS

Conferencia Lloret. — Una comisió de l'Ajuntament de Figueres ha invitat el Claustre de l'Escola de Funcionaris d'Administració local perquè designi un professor que doni una conferència en l'acte de constitució de la Mancomunitat de Municipis de l'Alt Empordà que se celebrarà a la dita ciutat el dia 5 de maig pròxim.

El Claustre de l'Escola ha designat el seu director don Isidre Lloret perquè disseriti en aquell solemne acte sobre les associacions de Munisipis i en especial sobre la constituïda a l'Empordà, la primera que amb fins locals es constitueix a Espanya, encloent una comarca perfectament delimitada que, pels seus interessos i sa geografia característiques, indubtablement necessita una acció de comunitat.

L'Escola de Funcionaris, que veu amb gran satisfacció la constitució de la dita Mancomunitat, assisteix a la seva constitució, representada pel seu director, significat el decidit esforç en pro de l'organització de comunitats de Municipis, tan necessaris a moltes comarques.

Se ven un motor de 10 HP en perfecte estat i amb gran rebaixa.

Pot veure's funcionar.

Informes an aquesta redacció.

Concurs nacional. — Hem rebut un anunci del VII concurs nacional d'Història de Catalunya, el qual sembla que revestirà gran importància.

Fora ben convenient que tots els professors cooperessin al bon resultat del mateix.

RELOTGERIA ANIGETO QUER

Extens assortit de rellotges de varies classes, arrecades, anells,
 : : braçalets i cadenes : :

REPARACIONS de COMPLICACIO

: : : a PREUS MODICS : : :

De l'«Ateneu Empordanès». — La Secció de Cultura de l'«Ateneu Empordanès», ha organitzat un cicle de quatre conferències sobre l'obra dels Mestres Joan Maragall, Víctor Català, Prudenci Bertrana i Joaquim Ruyra, a càrrec de l'excelent crític D. Salvador Albert. La primera de les expressades conferències, versarà sobre el tema: «Víctor Català i la seva obra». Tindrà celebració el dia 7 de Maig.

De radi telegrafia. — Hem adquirit un aparell molt perfeccionat de receptor radi-telegràfic model Tesla, que s'instalarà ben aviat a l'Ateneu Montgrí.

D'un café. — El café Espanya, propietat de D. Josep Hospital, serà dirigit des de ara endavant pel mateix propietari.

Li desitgem bell negoci.

D'una companyia. — Com diem en la secció d'espectacles, dies passats estigué a Torroella la companyia Barbosa-Gay. El públic sortí entusiasmat de l'espectacle tant per la valor de la primera obra representada com per la feina dels actors, els quals estigueren encertadíssims.

Hem quedat amb la recansa de no poder fruit sovint de espectacles educatius i edificants com el d'aquella veïllada.

Bliçons d'Esperanto. — El culte sacerdot Mossèn Francisco Viver, ha overt unes classes d'Esperanto les quals se veuen concorregudes.

Regna entre 'ls alumnes entusiasme per a assistir a l'Assemblea de Girona.

Estan en venda DOS PORTALS i UNA FINESTRA, en molt bon estat.

Raó: SALVI BOLL - Torroella de Montgrí

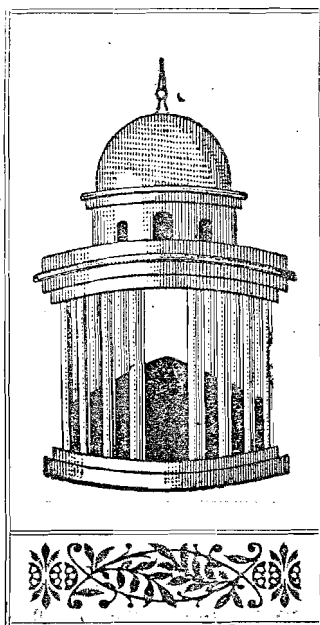

MARCA REGISTRADA.

CHOCOLATES

PIERRE
FRUQUERIE

PÍDASE EN TODAS PARTES

MAQUINES PARLANTS

I "DISCS" moderns en couplets per
les millors artistes i les més renome-
nades sardanes per les famoses cobles
ELS MONTGRINS I LA PRINCIPAL
de La Bisbal

Estant obtinguent un èxit grandíssim
els ballables interpretats per l'orque-
strina **VERDURA** sota la protecció de
aquesta
reputada
marca :

Odeon